

wy i drobnych zbiorników śródpolnych w okolicach tych jezior. The fauna of Trichoptera of the Łuknajno and Śniardwy Lakes and of small field ponds in their surroundings. Dr W. Ridel, Instytut Zoologiczny Uniwersytetu Warszawskiego.

8. Zawartość pestycydów z grupy chlorowanych węglowodorów w organizmach mięczaków z niektórych jezior mazurskich. The content of pesticides of the groups of chlorinated hydrocarbons in the organisms of molluscs of some Masurian lakes. Dr A. Łukowski, Uniwersytet Warszawski, Instytut Zoologiczny.

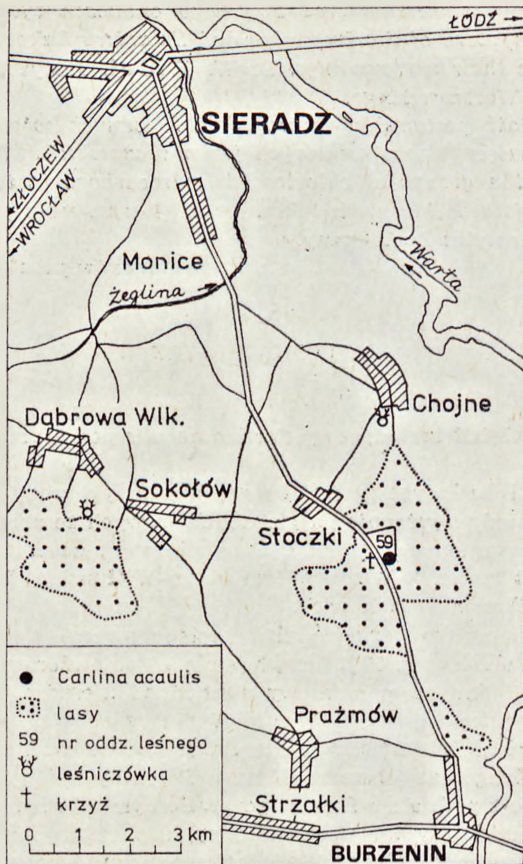
Jadwiga Gałowska

OCHRONA ROŚLIN

Dziewięsił bezłodygowy *Carlina acaulis* pod Sieradzem

Dziewięsił bezłodygowy jest to gatunek przywiązany do gleb wapiennych, niekiedy występuje na glebach żwirowych ze znacznym udziałem rumoszu wapiennego. W Polsce południowej, zwłaszcza w górach spotykany jest często. Z Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej Hereźniak (1965) podał kilkanaście stanowisk.

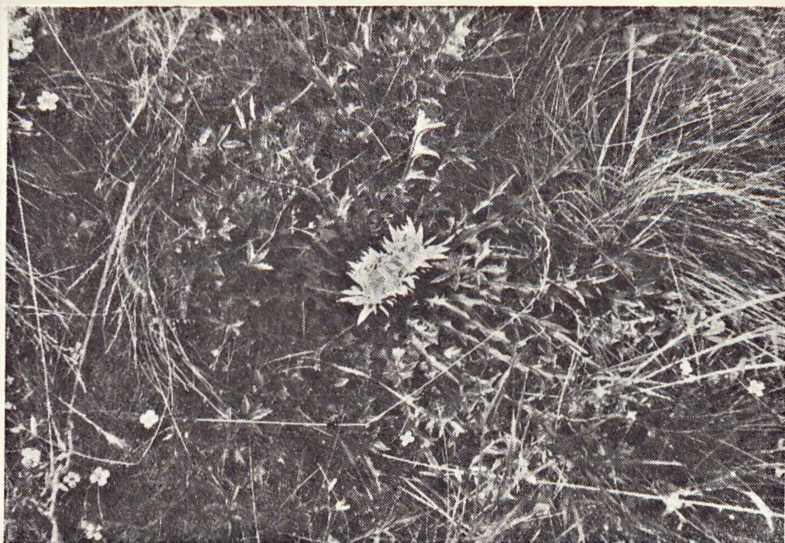
Nowe stanowisko dziewięsiłu bezłodygowego *Carlina acaulis* subsp. *acaulis* (Jasiewicz, 1972) znajduje się w województwie sieradzkim w odległości 10 km na południowy wschód od Sieradza, w uroczysku Stoczki, około 4 km od koryta Warty. Według geobotanicznego podziału Polski (Szafer, 1972) teren ten znajduje się na wschodnim krańcu Okręgu Kaliskiego, na obszarze Krainy Północnych Wysoczyń Brzeżnych. Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym (Kondracki, 1968) uroczysko Stoczki leży na wschodnim cyplu mezoregionu Wysoczyzny Łóczęwskiej, wchodzącej w skład makroregionu Niziny Południowo-wielkopolskiej. Dokładną lokalizację stanowiska przedstawia załączona mapka (ryc. 1). Dziewięsił rośnie w oddz. 59 c, przy linii oddziałowej 59/62, na terenie leśnictwa Chojne, państwowego nadleśnictwa Łóczęzew. Drzewostan buduje wyłącznie brzoza brodawkowata *Betula verrucosa*, w wieku 52 lat. W podszyciu z nieznacznym udziałem występuje jałowiec pospolity *Juniperus communis* oraz sporadycznie brzoza, topola osika *Populus tremula* i in. Runo przypomina fizjonomicznie zadarniony suchy bór; dominuje tu kostrzewa owcza *Festuca ovina*, oraz orlica pospolita *Pteridium aquilinum* wrzos zwyczajny *Calluna vulgaris*, gruszyczka jednostronna *Pirola secunda*, gorysz pagórkowaty *Peucedanum oreoselinum*, wężymord niski *Scorzonera humilis* i in. W tym płacie, na powierzchni 100 m² stwierdziłem 9 okazów dziewięsiłu bezłodygowego *Carlina acaulis*. W warstwie mszaków panuje rokielnik

Ryc. 1. Stanowisko *Carlina acaulis* w uroczysku Stoczki koło Sieradza. —
The locality of the carline thistle *Carlina acaulis* in the "Stoczki" pri-
meval forest range near Sieradz

pospolicie *Entodon schreberi*. Odczyn (pH) gleby, mierzony na głębokości 15 cm wynosi 6,5, jest więc zbliżony do obojętnego.

Dziewięciśl bezłodygowy jest pospolitym motywem zdobnictwa i sztuki ludowej na Podgórzu. Nadal jest również zrywany i używany do ozdabiania niektórych domów wczasowych, schronisk i prywatnych mieszkań. Gatunek ten można spotkać na targowiskach, zwłaszcza w

Dziewięciśl bezłodygowy *Carlina acaulis*. — The carline thistle *Carlina acaulis*, the plant protected as a species. Fot. R. Kapuściński

miastach górskich i podgórskich (31 października 1974 r. widziałem tę roślinę na straganie na rynku w Nowym Targu). A przecież jest to gatunek podlegający prawnej ochronie.

Dziewięciśl w Stoczkach narażony jest na zrywanie przez zbieraczy grzybów i przygodnych turystów zatrzymujących się na linii oddziałowej 59/62, gdzie wyznaczono parking. W celu zabezpieczenia jedyne go w województwie stanowiska tej pięknej rośliny należy przenieść słup z tablicą „P” w inne miejsce, a drogę przebiegającą linią oddziałową zamknąć dla ruchu, gdyż najprawdopodobniej powyższe fakty były przyczyną zniszczenia we wrześniu kilku okazów tej rośliny, cennej dla krajoznawstwa, nauki i dydaktyki.

Józef K. Kurowski

PIŚMIENNICTWO

Hereźniak J. 1965 *Występowanie dziewięciśla bezłodygowego w okolicach Częstochowy*. *Chrońmy Przyr. R.* 21 z. 4, Kraków.

Jasiewicz A. 1972 *Flora Polska*, t. XIII pod red. B. Pawłowskiego i A. Jasiewicza, Instytut Botaniki PAN, PWN, Warszawa—Kraków.

Kondracki J. 1968 *Fizycznogeograficzna regionalizacja Polski i krajów sąsiednich*. Instytut Geografii PAN Pr. geogr. nr 69, Warszawa.

Matuszkiewicz Wł. 1967 *Przegląd systematyczny zbiorowisk roślinnych Polski*. Rodz. w pracy: Scamoni A.: *Wstęp do fitosocjologii praktycznej*. PWRiL, Warszawa.

Szata roślinna Polski. Praca zbiorowa pod redakcją Szafera Wł. i Zarzyckiego K. t. II, 1972, PWN, Warszawa.

OCHRONA ZWIERZĄT

Zółw błotny *Emys orbicularis* na Pojezierzu Drawskim

Listę stanowisk zwierząt ginących i objętych w Polsce ścisłą ochroną gatunkową uzupełnia wykrycie występowania żółwia błotnego *Emys orbicularis* w nadleśnictwie Kłodawa, na terenie b. nadleśnictwa Danków (gm. Strzelce Krajeńskie, woj. gorzowskie).

Według podziału Polski na krainy i dzielnice przyrodniczo-leśne L. Mroczkiewicza wymieniony teren znajduje się w zachodniej części Dzielnicy Pojezierza Drawsko-Myśliborskiego, I Krainy Bałtyckiej.

Jest to jedno z najdalej na zachód i północ wysuniętych stanowisk żółwia błotnego w Polsce.

Jednym z miejsc występowania żółwia w nadleśnictwie Kłodawa jest Jezioro Dankowskie (sąsiadujące z wsią Danków) wraz z przylegającymi do niego bagnami. Zarówno jezioro, jak i wieś położone są w połowie drogi na szlaku Strzelce Krajeńskie — Barlinek.

Informacje o występowaniu żółwia błotnego w podanej okolicy uzyskano od miejscowej ludności, jednakże przez dłuższy czas nie udawało się naocznie stwierdzić jego tam obecności. Informacje te potwierdziło dopiero wyłowienie z jeziora w lecie 1970 r. martwego żółwia, którego dobrze zachowaną skorupę przedstawia załączone zdjęcie.

Po raz drugi stwierdzono obecność żywych żółwi w rejonie Jez. Dankowskiego w miesiącu czerwcu 1976 r., kilka żółwi mniejszych od poprzedniego spostrzeżono na bagnie między jeziorem a szosą Strzelce Krajeńskie — Barlinek.

Drugim miejscem aktualnego występowania żółwia błotnego jest Je-